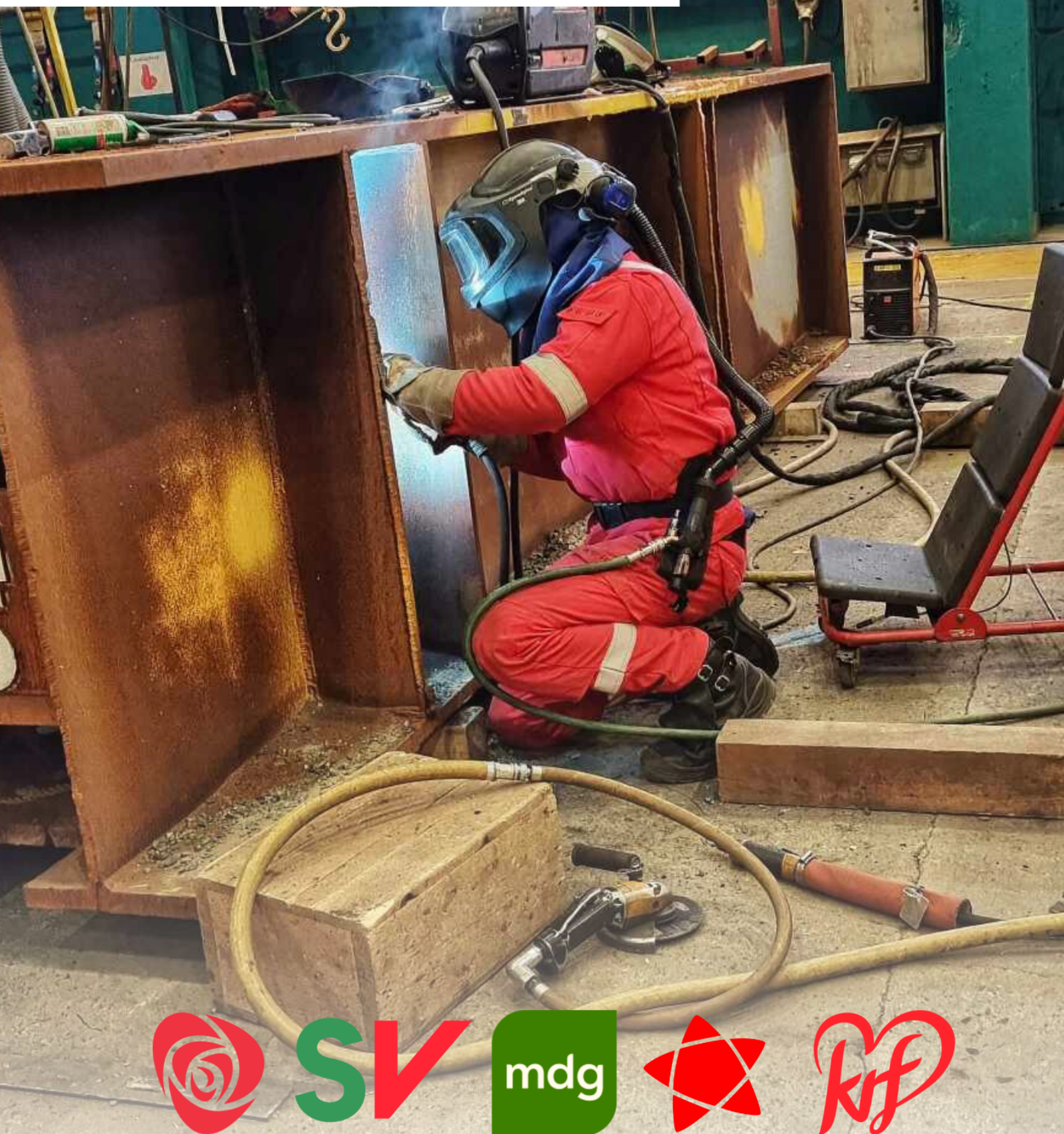

En bærekraftig økonomi og et godt utdanningsstilbud over hele Trøndelag

Forslag til økonomiplan 2024-2027, med budsjett 2024

Vårt forslag

1. Fylkestinget vedtar det framlagte forslaget til økonomiplan 2024-2027 med budsjett for 2024, med de endringer som fremkommer under punkt 6 og det som fremkommer av notat datert 05.12.2023 fra fylkesdirektøren.

Forslag til økonomiplan med budsjett består av drifts- og investeringsbudsjett for 2024-2027 og forslag til økonomiplan for kontrollarbeidet 2024- 2027, med budsjett for 2024.

2. De finansielle målene er styrende for den langsiktige styringen av fylkeskommunens økonomi, jf. kommuneloven § 14-2, pkt. c.
 - netto driftsresultat for fylkeskommunen over tid bør utgjøre om lag 4 prosent av brutto driftsinntekter.
 - Gjeldsgrad på 113 prosent av driftsinntektene
 - Disposisjonsfond (fritt) på fire prosent av driftsinntektene
3. Fylkestinget vedtar, med hjemmel i skatteloven, en sats for inntektsskatt til Trøndelag fylkeskommune på 2,35 prosent av skattbar inntekt for personlige skatteyttere og dødsboer. Hvis Stortinget vedtar en annen maksimalsats for 2024 gjøres denne gjeldende.
4. Trøndelag fylkeskommune tar opp lån på inntil 1 307 383 000 kroner i 2024.
5. Fylkestinget vedtar følgende endringer i budsjettskjema §5-4 og §5-5 sammenliknet med fylkesdirektørens forslag:

Driftsbudsjett – §5-4, første ledd

DRIFT (tusen kroner)	2024	2025	2026	2027
Avdelinger				
Rammetilskudd (budsjettforlik på Stortinget, jf. notat datert 05.12.2023 fra fylkesdirektøren)	-27 200	-27 200	-27 200	-27 200
Sum netto driftsutgifter (styrking avdelinger)	90 900	140 400	156 000	155 800
Finansposter				
Endring rente og avdrag	1 600	5 600	13 000	20 800
Endring avdrag				2 500
Sum finansposter	1 600	5 600	13 000	23 300
Interne finanstransaksjoner				
Redusert overføring fra drift til investering	-35 000	-97 000	-112 800	-117 900
Økt overføring investeringer, fylkesdirektørens notat	4 500	4 500	4 500	4 500
Redusert avsetning til disp.fond	-8 000	-7 000	-7 000	-7 000
Bruk av samferdselsfond og tunnelsikkerhetsfond			-20 000	-30 000
Bruk av regionalt næringsutviklingsfond	-1 500	-1 500	-1 500	-1 500
Bruk av disposisjonsfond, rentebufferfond	-25 300	-17 800	-5 000	
Sum interne finanstransaksjoner	-65 300	-118 800	-141 800	-151 900
Budsjettbalanse	0	0	0	0

Driftsbudsjett - §5-4, andre ledd

DRIFT (tusen kroner)	2024	2025	2026	2027
<i>Alle avdelinger (fordeles etter bruk av konsulenttjenester)</i>				
<i>Reduksjon i konsulentbruk</i>		-5 000	-7 500	-7 500
<i>Avdeling utdanning og kompetanse</i>				
Styrking av budsjetttramme	33 200	61 200	71 800	81 600
Disponering av deler av handlingrom utdanning			-15 000	-25 000
<i>Avdeling veg</i>				
Styrking av budsjetttramme	2 000	2 000	2 000	2 000
<i>Avdeling samferdsel</i>				
Styrking av budsjetttramme - kollektiv	30 500	59 500	78 500	78 500
<i>Avdeling kultur og folkehelse</i>				
Styrking av budsjetttramme	2 000	2 000	2 000	2 000
<i>Avdeling plan, næring og kulturminner</i>				
Styrking av budsjetttramme	1 500	1 500	1 500	1 500
Fylkesdirektørens notat	-4 500	-4 500	-4 500	-4 500
<i>Tannhelse</i>				
Styrking av budsjetttramme	2 500			
Budsjettforlik på Stortinget, jf. notat datert 05.12.2023 fra fylkesdirektøren	27 200	27 200	27 200	27 200
<i>Finansiering</i>				
<i>Reduksjon utredning skolestruktur</i>	-3 500	-3 500		
Sum avdelinger	90 900	140 400	156 000	155 800

Investeringsbudsjett §5-5, første ledd

INVESTERING Tall i 1000 kroner	2024	2025	2026	2027
Melhus vgs - igangsetting i 2026			100 000	107 000
Sum investeringsutgifter	0	0	100 000	107 000
Mva. kompensasjon			-15 000	-16 000
Økt bruk av lån	-30 500	-92 500	-193 300	-204 400
Sum investeringsinntekter	-30 500	-92 500	-208 300	-220 400
Overføring fra drift	35 000	97 000	112 800	117 900
Overføring fra drift , fylkesdirektørens notat	-4 500	-4 500	-4 500	-4 500
Sum interne finanstransaksjoner	30 500	92 500	108 300	113 400
Budsjettbalanse	0	0	0	0

Investeringsbudsjett §5-5, andre ledd

INVESTERING Tall i 1000 kroner	2024	2025	2026	2027
Melhus vgs			100 000	107 000
Sum investeringsutgifter	0	0	100 000	107 000

Innholdsfortegnelse

En bærekraftig økonomi som sikrer gode tjenester	5
<i>Innledning</i>	<i>5</i>
<i>Måltall, sentrale inntekter og bruk av lån</i>	<i>7</i>
<i>Rentebufferfondet: Sparing i gode tider - til bruk i trangere tider.....</i>	<i>10</i>
<i>Styrka rammer til utdanning, samferdsel, kultur og næring</i>	<i>11</i>
<i>Arbeidsgiverpolitikken.....</i>	<i>12</i>
<i>En reduksjon i konsulentbruken</i>	<i>12</i>
Et utdanningstilbud som møter arbeidslivets behov over hele Trøndelag	13
<i>Innledning</i>	<i>13</i>
<i>En styrking av yrkesfagene</i>	<i>13</i>
<i>Musikk, dans og drama</i>	<i>14</i>
<i>Spisset toppidrett.....</i>	<i>14</i>
<i>Økt tildeling til de videregående skolene</i>	<i>14</i>
<i>Fortsatt veiledningsordning for nyutdanna lærere</i>	<i>14</i>
<i>Gode skolebibliotek</i>	<i>15</i>
Et rimeligere kollektivtilbud som knytter Trøndelag sammen.....	15
<i>Unngå vesentlige kutt i kollektivtrafikken.....</i>	<i>15</i>
<i>Halvering av prisen på månedskortet for buss i regionen</i>	<i>15</i>
<i>Fleksibel billett i regionen</i>	<i>15</i>
Økte ressurser til trafikksikkerhet	16
<i>Mer til trafikksikkerhet.....</i>	<i>16</i>
Gode kulturopplevelser	17
<i>Innledning</i>	<i>17</i>
<i>Vrimmelfestival</i>	<i>17</i>
<i>Nytt museum kunst og form.....</i>	<i>17</i>
<i>Fylkesmusikerne.....</i>	<i>18</i>
Regional utvikling	18
<i>Oppfølging av Trondheimsfjordreporten.....</i>	<i>18</i>
En god tannhelse	18
<i>Tannhelseplanen</i>	<i>18</i>
Tallbudsjett	19

Trøndelag fylkeskommune skaper historie gjennom sin rolle som regional utvikler. Vår viktigste oppgave er å levere et godt og likeverdig tjenestetilbud til innbyggerne i Trøndelag innenfor våre ansvarsområder. Siden sammenslåingen er det gjort store investeringer, og tjenestetilbudet er styrket. Nye moderne skolebygg har blitt reist for å sikre ungdommen vår førsteklases rammer for sin utdanning, og store vegprosjekter har bidratt til å styrke konkurranseevnen til næringene på kysten.

En bærekraftig økonomi som sikrer gode tjenester

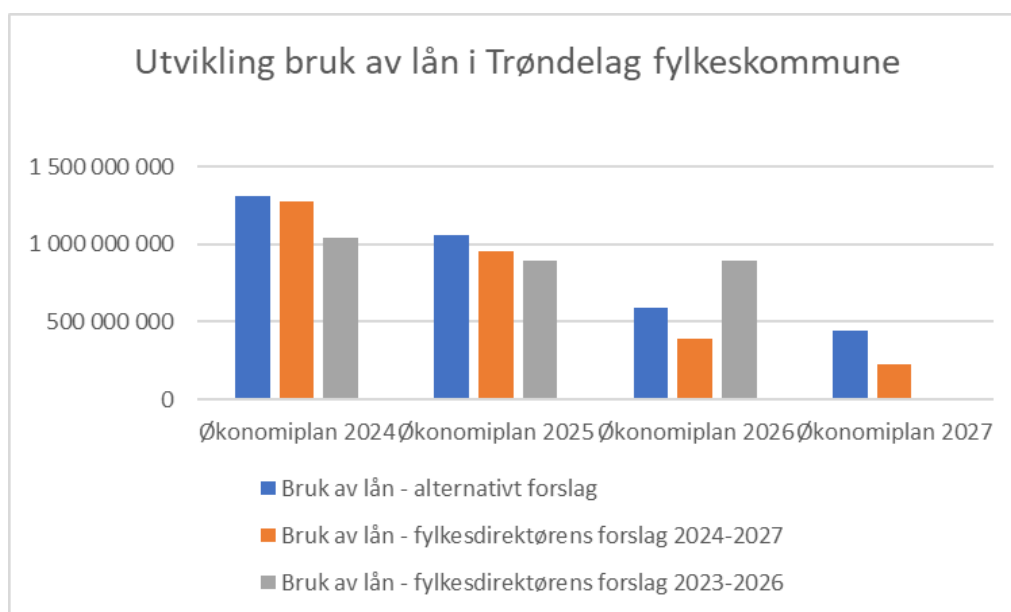
Innledning

Trøndelag fylkeskommune har ansvar for viktige tjenester til innbyggerne i fylket vårt innenfor utdanning, samferdsel, fylkesveger, tannhelse, kultur og regional utvikling. Inntektene fylkeskommunene får fra staten i form av rammetilskudd og skatteinngang skal sørge for at fylkeskommunen kan levere gode likeverdige tjenester til trønderne.

Trøndelag fylkeskommune har høy gjeld og vil være blant fylkeskommunene med høyest gjeldsbelastning om noen år. Bakgrunnen for denne høye gjelden er investeringer i nye skolebygg og i nye veger i fylket vårt. Alternativet til denne gjelden ville vært å ha gjeld i form av nedslitte skolebygg. Mange av skolebyggene, spesielt i sørdelen av Trøndelag, var i en slik forfatning at det måtte gjøres store grep. Investeringer i nye skolebygg og sammenslåinger av skoler ble gjort for å møte disse utfordringene. I dag er resultatet at vi har mange nye, flotte og verdifulle skolebygg hvor ungdommen vår får førsteklases opplæring, men som også gir oss lavere drifts- og vedlikeholdskostnader. Det er likevel viktig å ta innover seg at en stadig økende del av inntektene vil gå til å betale renter og avdrag. Det er ikke bærekraftig over tid.

Fylkeskommunen må over tid omstille seg slik at en større del av inntektene går til tjenesteproduksjon og mindre til å betale ned renter og avdrag. Det er flere alternativer for å lykkes med det. Det sentrale i Ap, SV, MDG, Rødt, KrF og INP sitt budsjettforslag er at dette må gjøres over lengre tid og uten så dramatiske kutt i utdanningstilbudet til ungdommen og i kollektivtilbudet i regionen som fylkesdirektøren har foreslått.

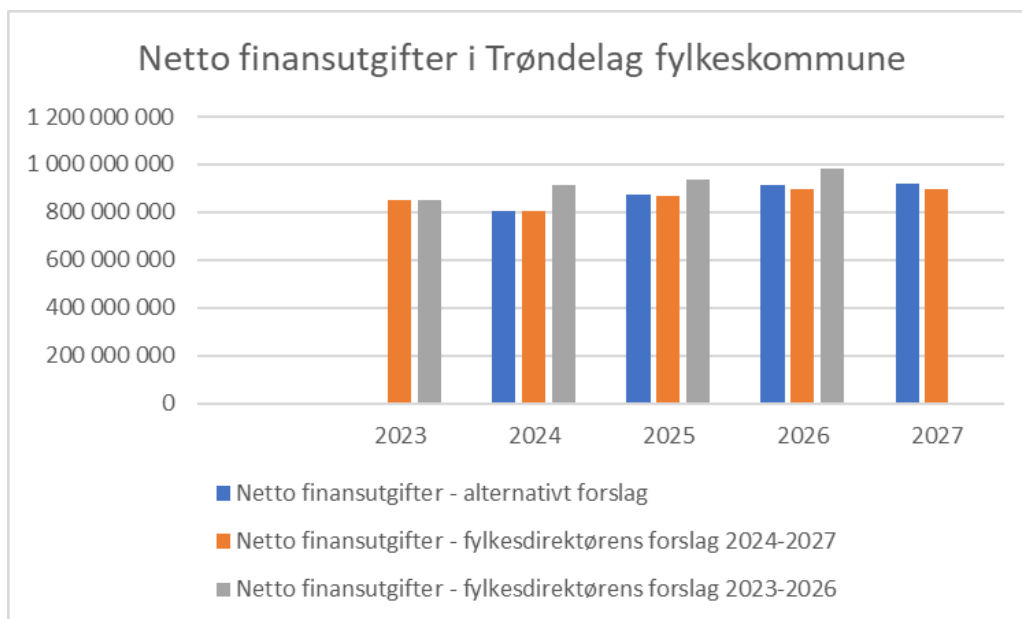
Fylkeskommunen må trappe ned investeringene, spesielt på skole. Som nevnt har fylkeskommunen allerede gjort store grep på skolebygg. Etter at Melhus videregående skole og Orkdal videregående skole blir bygd ut, og fellesprosjektet Olav Duun videregående skole med Namsos kommune står ferdig er det ikke like stort behov for store skoleinvesteringer. Melhus videregående startes opp i 2026 og Orkdal videregående skole deretter. Denne reduksjonen i investeringer på skolebygg vil medføre et vesentlig lavere låneopptak enn tidligere, og vil også ligge på et lavere nivå enn tidligere forslag fra fylkesdirektøren - se figur 1. Fra å ha investert i overkant av 1 milliard kroner i skole hvert år foreslår vi en betydelig reduksjon ned til rundt 150 millioner i 2027.

Figur 1

Det foreslås altså en betydelig lavere investeringstakt fremover. I tillegg betales det ned mer på lån enn lovlig minsteavdrag, og det overføres penger fra drift til investeringer. Eventuelle fremtidige overskudd/mindreforbruk i fylkeskommunen bør benyttes til å betale ned gjeld. Med disse grepene vil fylkeskommunens økonomi være sunn, samtidig som vi kan opprettholde et godt tjenestetilbud.

Med vårt forslag vil finansutgiftene ligge på et marginalt høyere nivå enn fylkesdirektørens forslag for 2024-2027, men mye lavere enn det fjorårets forslag til økonomiplan fra fylkesdirektøren la opp til. Dette kommer frem av figur 2.

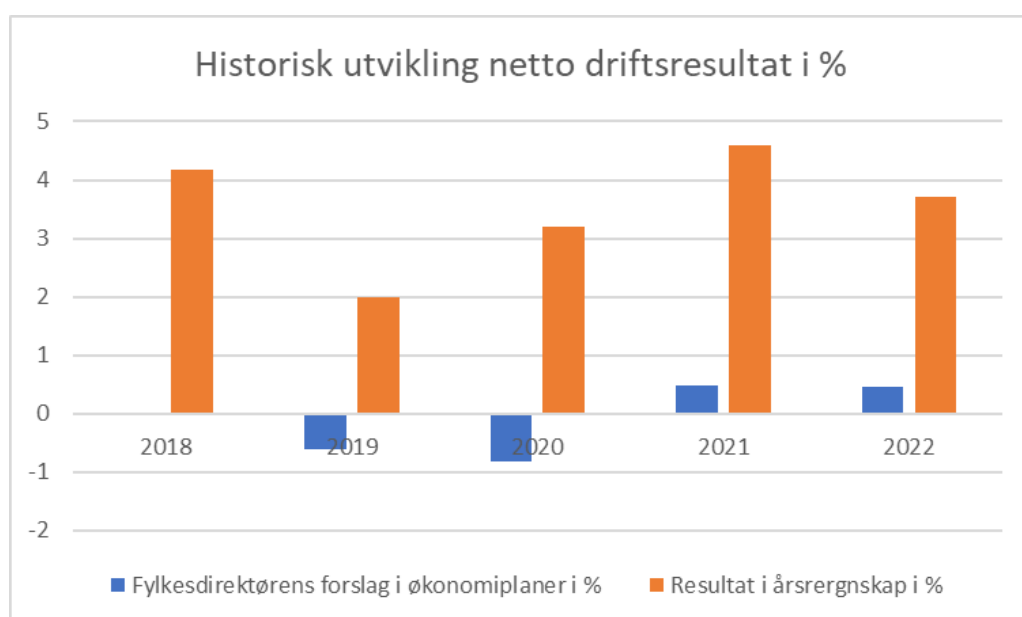

Figur 2

Måltall, sentrale inntekter og bruk av lån

Det er satt et finansielt måltall for Trøndelag fylkeskommune på 4% netto driftsresultat. Dette kan karakteriseres som fylkeskommunens bunnlinje. Dette er etter anbefalinger fra Teknisk beregningsutvalg (TBU) som sier at fylkeskommunene samlet over tid bør ha et netto driftsresultat på 4%. For kommunesektoren er det samme kravet 1,75%. Det samlede nivået for alle fylkeskommunene i 2022 var på 6,4%.

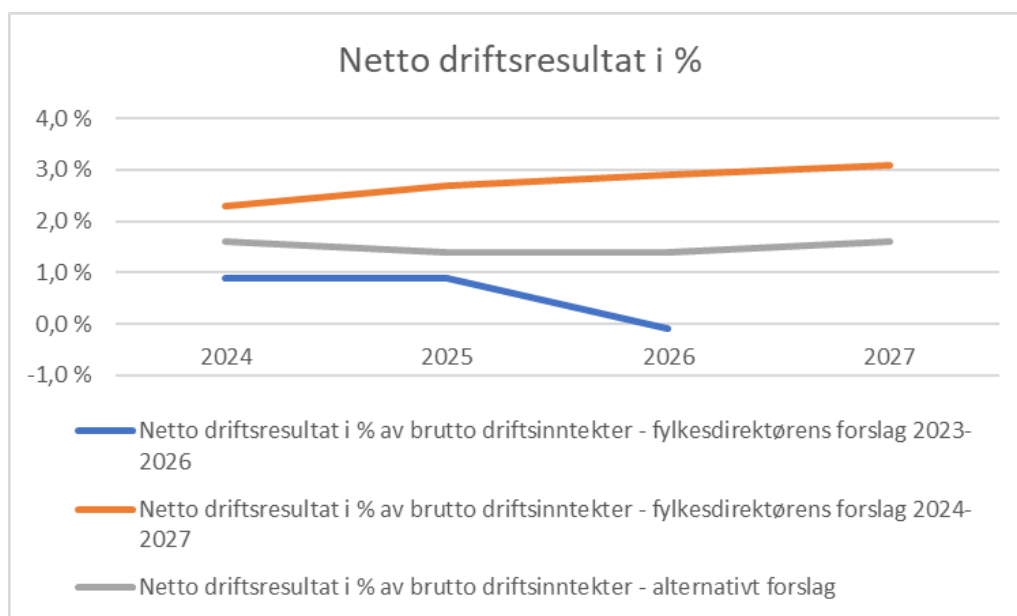
Trøndelag fylkeskommune har over flere år budsjettert i økonomiplaner med lave netto driftsresultat, men som det kommer frem av figur 3 så har resultatet alltid havnet godt over budsjett. Snittet for de siste 5 årene er et netto driftsresultat på 3,53%.

Figur 3

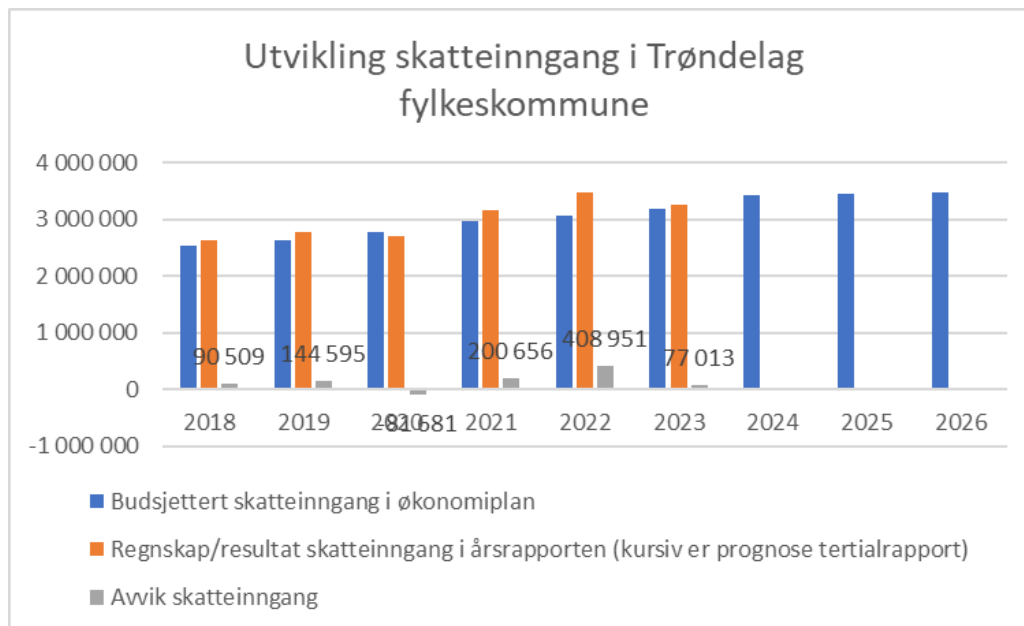
Det er fra fylkesdirektøren sin side pekt på at det trengs vesentlige endringer i driftsbudsjettet for at fylkeskommunen skal nå måltallet på 4% på netto driftsresultat. Dette er riktig. Det har vært en påpekning fra fylkesdirektøren gjennom flere økonomiplaner, men fylkesdirektøren har historisk likevel valgt å legge frem budsjett- og økonomiplanforslag som har ligget langt under. I forslag til budsjett- og økonomiplan for 2023-2026 som fylkesdirektøren la frem for fylkestinget i desember 2022 var netto driftsresultat budsjettert med 0% i 2023 til -0,1% i 2026. Dette kommer frem av figur 4.

Fylkesdirektøren har gjort en vesentlig endring i budsjettene for årene fremover. Det er foreslått store kutt i tjenesteområdene for å oppnå et finansielt måltall i budsjettene, selv om historien viser at disse måltallene er nær oppfylt for årene vi har lagt bak oss. I forslaget fra fylkesdirektøren som er fremmet for fylkestinget i budsjett- og økonomiplan 2024-2027 er driftsresultatet vesentlig forbedret. Det er flyttet i overkant av 200 millioner fra tjenestene for å oppnå et forbedret resultat. I vårt alternative forslag ligger vi godt over fjorårets forslag fra fylkesdirektøren.

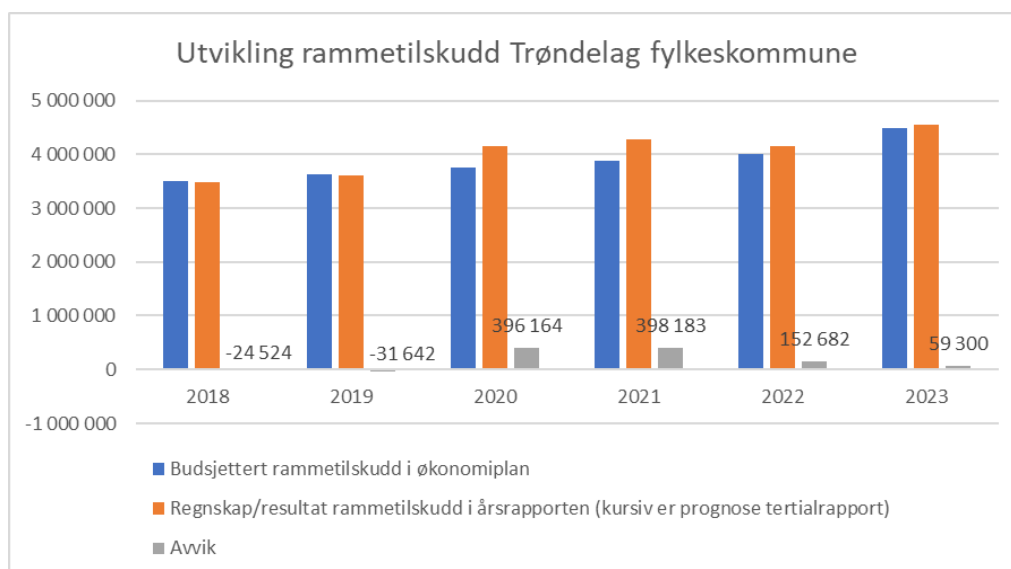

Figur 4

Dette kommer mye av at det er vanskelig å budsjettere riktig med inntektene. Over tid har skatteinngangen vært høyere enn budsjett, og rammetilskuddene har også ligget noe over. Dette er en felles utfordring for alle kommuner og fylkeskommuner. Likevel er det til ettertanke at kuttene i tjenestene som foreslås for Trøndelag fylkeskommune i kommende økonomiplanperiode er innenfor avviket på sentrale inntekter fra staten for 2022. Dette har det også vært tidligere år - som det kommer frem av figur 5 og figur 6: (merk at i 2020 var skatteinngangen lav på grunn av Covid, men rammetilskuddet desto høyere på grunn av ekstra kompensasjon for økte kostnader under pandemien.)

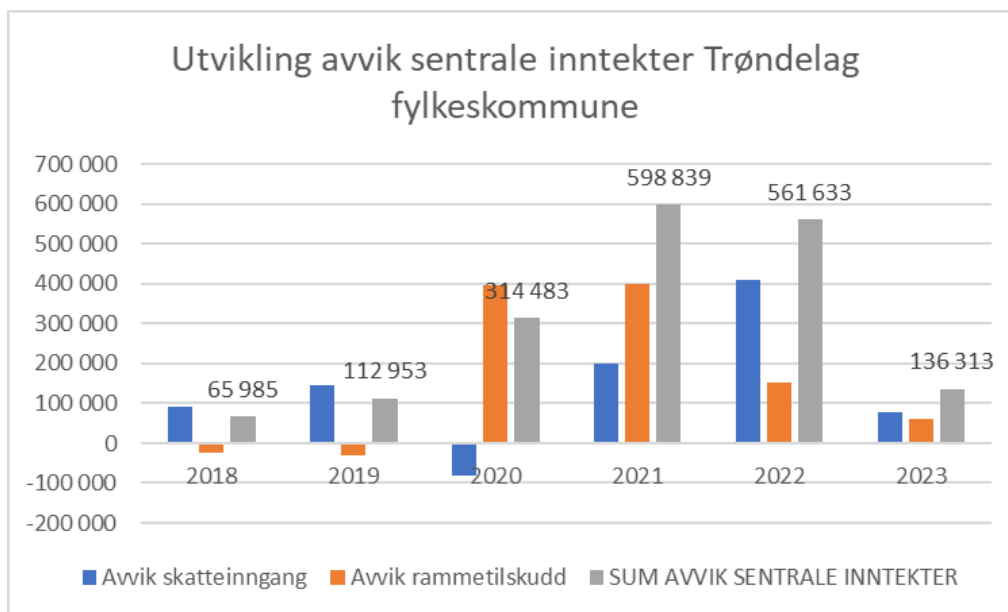

Figur 5

Figur 6

Når vi ser skatteinngangen og rammetilskuddet under ett slik som i figur 7, så har inntektene til fylkeskommunen ligget fra 65 millioner (2013) til 598 millioner høyere (2021) i regnskapet - enn i de opprinnelige budsjettene som er vedtatt av fylkestinget. Ser vi bort fra pandemiårene med ekstraordinære overføringer fra staten til så ligger spennet mellom 65 millioner i 2018 og 136 millioner i 2023 (om prognosen slår til).

Figur 7

Ut fra dette foreslår vi at den finansielle handlingsregelen om at netto driftsresultat skal ligge på minst fire prosent av brutto driftsinntekter endres til det som er i tråd med TBU sine anbefalinger: netto driftsresultat for fylkeskommunen over tid bør utgjøre om lag 4 prosent av brutto driftsinntekter.

Rentebufferfondet: Sparing i gode tider - til bruk i trangere tider

Trøndelag fylkeskommune har som en av få fylkeskommuner et rentebufferfond. Rentebufferfondet utgjør 180 millioner kroner av et disposisjonsfond som ved utgangen av 2022 var på hele 1,5 milliarder kroner. Fondet ble opprettet i gamle Sør-Trøndelag fylkeskommune gjennom at de budsjetterte med en fast rente på 4% på kostnadssiden i budsjettet. Dette ble tatt av ramma og satt over i en egen låneportefølje. De spesifikke lånene ble deretter tatt opp til den enhver tid gjeldende rente. Differansen mellom 4% og reell rente ble satt av på fond slik at fylkeskommunen hadde økonomi til å opprettholde tjenestene om renta gikk over 4% en periode. Da skulle fondet benyttes for å dekke denne forskjellen.

I utfordringsdokumentet lagt frem av fylkesdirektøren til fylkestinget i juni 2023 skriver fylkesdirektøren følgende:

“Ved utgangen av april 2023 står det 180 millioner kroner som er merket rentefond. Dette er midler som er satt av for å redusere behovet for reduksjon i tjenesteproduksjonen i perioder der renteutgiftene er høyere enn budsjettert. I økonomiplan 2023-2026 er det ikke vedtatt bruk av rentebufferfondet, jf. fylkestingssak 87/22. Rentemarkedet er høyst usikkert, men de siste prognoser fra Norges bank viser en økning i renteutgifter i årene 2023-2025 utover det som er vedtatt i økonomiplan 2023-2026. Det ligger allerede betydelige innsparingskrav i gjeldende økonomiplan, og fylkesdirektøren vil vurdere å bruke noe av midlene i rentebufferfondet til å finansiere renteutgiftstoppen før renten er forventet å gå noe ned igjen. Det vil da være viktig å avsette til rentefondet i årene etterpå for å opprettholde bufferen over tid. Fylkesdirektøren kommer tilbake til dette i økonomiplandokumentet for 2024-2027.”

Fylkestinget vedtok følgende i juni:

“For neste økonomiplanperiode ber derfor fylkestinget om at fylkesdirektøren legger opp til et budsjett til de videregående skolene uten vesentlige kutt. Rentebufferfondet kan brukes i en overgangsperiode for å demme opp for store endringer.”

Fylkestinget og fylkesdirektøren har pekt på at rentebufferfondet kan og bør brukes i perioder for å redusere nedtrekket i tjenesteproduksjonen. Forslaget vårt innebærer noe bruk av rentebufferfondet i første del av økonomiplanperioden.

Styrka rammer til utdanning, samferdsel, kultur og næring

Med denne bakgrunnen er det tydelig for oss at det er mulig å prioritere tjenestetilbudet til innbyggerne i Trøndelag, samtidig som vi over tid omstiller økonomien til fylkeskommunen. Det er bred enighet om betydelige endringer i investeringsbudsjettet og en opptrapping av midler fra drift til investering. Om fylkestinget holder seg til den planen, og samtidig benytter eventuelle mindreforbruk til å betale ned på lån, så vil de finansielle måltallene nås. Samtidig kan det gode utdanningstilbudet vi har i Trøndelag opprettholdes og kollektivtilbudet kan unngå vesentlige kutt.

Derfor foreslår vi endringer i budsjett- og økonomiplan for Trøndelag fylkeskommune for 2024 - 2027 som innebærer noe lavere netto driftsresultat i kommende økonomiplanperiode og en bruk av rentebufferfondet. Forslaget innebærer fortsatt et netto driftsresultat på et vesentlig høyere nivå enn tidligere budsjettforslag fra fylkesdirektøren.

Forslaget ivaretar derfor behovet for, og ønsket om, en bærekraftig økonomi samtidig som det opprettholder de tjenestene vi er satt til å levere. Vi opprettholder et godt utdanningstilbud til ungdommen i Trøndelag, et kollektivtilbud uten vesentlige kutt og med lavere pris på månedskort, vi styrker tilskuddsordningen innenfor kultur og øker bevilgningen til trafiksikkerhet.

Arbeidsgiverpolitikken

Fylkestinget har det overordna ansvaret for Trøndelag fylkeskommune sin arbeidsgiverpolitikk. Det krever at folkevalgte tar en aktiv rolle overfor tillitsvalgte og administrasjon, spesielt gjennom administrasjonsutvalget. Utvalgets rolle bør forsterkes, og målene som er satt for arbeidsgiverpolitikken bør følges opp regelmessig i møtene.

Ansatte i fylkeskommunen skal ha hele, faste stillinger, og alle nye stillinger skal fortsatt lyses ut i 100 %, med mindre noe annet er godkjent av tillitsvalgte. Det er arbeidsgiver som må bevise at det ikke kan, eller trengs, å lyse ut 100 % stillinger. Fylkestinget ber fylkesdirektøren løpende legge frem en oversikt over arbeidet med heltid i fylkeskommunen til administrasjonsutvalget.

I årene fremover er det flere omstillinger på gang i organisasjonen. Det blir da ekstra viktig at dette arbeidet går i tett dialog med de tillitsvalgte og at informasjonsflyten sikres.

Trøndelag fylkeskommune har mange ansatte med stor kompetanse. Samfunnet endrer seg raskt, og med det endres også måten det jobbes på. I dette må vi også huske våre egne ansatte i fylkeskommunen. Fylkestinget mener derfor det er viktig at fylkeskommunens egne ansatte får gode muligheter til å ta etter- og videreutdanning, og at fylkesdirektøren har fokus på dette arbeidet fremover.

En reduksjon i konsulentbruken

Fylkestinget vil ha en effektiv bruk av ressursene i fylkeskommunen og ber om at det legges frem en oversikt i utfordringsdokumentet i juni som viser bruken av konsulenttjenester. Det legges opp til en innsparing på bruk av konsulenttjenester på totalt 20 millioner i økonomiplanperioden.

Et utdanningstilbud som møter arbeidslivets behov over hele Trøndelag

Innledning

Rundt om i hele Trøndelag skrikes det etter arbeidskraft, og Norge vil mangle opp mot 90 000 fagarbeidere frem mot 2035. Noe av det viktigste Trøndelag fylkeskommune skal gjøre i årene som kommer er å utdanne ungdommene våre slik at de får gjennomført videregående opplæring og kommer seg ut i et arbeidsliv som venter på dem. Skal vi lykkes med det trenger vi en videregående skole nært der folk bor. Skolene må ha en tilbudsstruktur som er tilpasset næringsstrukturen, og et tilbud som gir mestring og motivasjon for ulike elever.

Vi trenger en mer praktisk skole, og en styrking av yrkesfagene, ikke dramatiske skolekutt som vil gjøre utdanningstilbudet i Trøndelag smalere og fattigere. Kutt i yrkesfag, musikk, dans og drama og idrett til fordel for flere plasser på studiespesialiserende vil kunne gi lavere gjennomføring. Det vil også gjøre det vanskeligere å levere på arbeidslivets behov for kompetanse.

Derfor foreslår vi store endringer i fylkesdirektørens innstilling på tilbudsstruktur, og styrker de økonomiske rammene til våre videregående skoler.

En styrking av yrkesfagene

Fylkesdirektøren har i sitt forslag redusert kraftig på en rekke yrkesfag, og økt tilbudene på studiespesialisering. Det går spesielt hardt utover utdanningstilbudet nord i Trøndelag. Dette er ikke i tråd med behovet for arbeidskraft i årene fremover, eller ønsket om en mer praktisk skole med mer motivasjon og mestring. Yrkesfag må styrkes, og vi opprettholder derfor flere yrkesfagslinjer som i administrasjonens forslag er foreslått nedlagt. Vi foreslår at det totale nivået på yrkesfag i Trøndelag opprettholdes som i dag. Det er feil vei å gå at all elevtallsvekst i Trondheim skal tas på studiespesialisering slik fylkesdirektøren foreslår. Trondheim er allerede i en situasjon hvor vesentlig flere velger studiespesialisering fremfor yrkesfag. Dette vil bli forsterket med forslaget fra administrasjonen. Om vi skal møte arbeidslivets behov for praktikere, så trenger vi at flere ungdommer i Trondheim velger yrkesfag, ikke færre!

Musikk, dans og drama

Vi trenger mer variasjon i utdanningstilbudet, ikke mindre. Vi trenger at alle ungdommene fullfører, og skal vi lykkes med det er høringsforslaget som er sendt ut helt feil vei å gå. MDD-linjene er svært viktige for gjennomføring, mangfold og ikke minst for kulturlivet vårt i Trøndelag. Ikke alle elevene som går MDD blir musikere av yrke, men de har med seg en utrolig viktig kompetanse inn i andre yrker og sørger for at det er kulturtilbud i hele fylket.

Spisset toppidrett

Vi foreslår å bevare dagens tilbud på spisset toppidrett i Trøndelag.

Et godt, offentlig tilbud innenfor toppidrett har gjennom årenes løp gitt en rekke trønderske ungdommer mulighet til å kombinere utdanning og satsing på idrett - uavhengig av egen økonomi. Og det har gitt store idrettsopplevelser og medaljer til Trøndelag. Trøndelagsmodellen innenfor idrettsfag må utvikles, ikke avvikes.

Dersom vi kutter drastisk, eller legger ned det offentlige tilbudet, er det sannsynlig at private aktører vil etablere seg i Trøndelag. En slik etablering vil gjøre at tilbudet ikke lenger i samme grad blir tilgjengelig for alle - i tillegg til at det vil kunne tappe fylkeskommunen for mer midler enn det vi i dag bruker på spisset toppidrett.

Økt tildeling til de videregående skolene

Store osthøvelkutt vil føre til at det blir vanskeligere å nå målene vi har satt oss om kvalitet og gjennomføring i videregående skole. I tillegg vil det kunne føre til økte utgifter til spesialundervisning, større frafall, og økte hjelpebehov for våre ungdommer senere i livet. Det lønner seg å investere i ungdommen, og vi vet hvor viktig våre videregående skoler er for rekruttering av arbeidskraft, bosetting og utvikling i hele Trøndelag. Derfor foreslår vi å stanse fylkesdirektørens kutt i ressursfordelingsmodellen for 2024 og 2025. Kuttene tas også betydelig ned i 2026 og 2027. 162 millioner kroner tilføres ressursfordelingsmodellen for å ivareta den desentraliserte skolestrukturen og gi likeverdige driftsforhold.

Fortsatt veiledningsordning for nyutdanna lærere

De siste årene har det vært markant færre søkere til lærerutdanningen i Norge. I tillegg viser beregninger gjort av KS' lønnsstatistikk at omtrent en tredjedel av nyutdannede lærere slutter i løpet av de fem første årene de jobber i skolen. Vi har dermed en utfordring med både å rekruttere og beholde lærere i skolen. Forskning viser at introduksjonsprogrammer og veiledning av nyutdannede lærere kan være

med på å redusere antallet lærere som går over i andre yrker. Fylkestinget ønsker derfor å opprettholde veiledningsordningen for nyutdannede lærere i videregående skole i Trøndelag for å redusere praksissjokket for nyutdannede lærere, og øke sjansen for at lærere blir i skolen.

Gode skolebibliotek

For at alle elevene skal ha tilgang på et godt skolebibliotek uavhengig av hvilken skole de går på, ber fylkestinget fylkesdirektøren om å kostnadsberegne oppfølging av tiltakene i planen for bibliotek i videregående skole i Trøndelag, og komme tilbake med en vurdering av dette i neste økonomiplan.

Et rimeligere kollektivtilbud som knytter Trøndelag sammen

Unngå vesentlige kutt i kollektivtrafikken

Den sterke pris- og kostnadsveksten utfordrer kollektivområdet sterkt. Det vil svekke fylkeskommunens rolle som samfunnsutvikler, og kollektivtransportens betydning for å binde Trøndelag sammen. For å unngå stor reduksjon i tjenestetilbudet styrkes kollektiv med 20 millioner i 2024. Det vil fortsatt være behov for at AtB gjør bruk av ubenyttet tilskudd/reserve for å hindre rutekutt i 2024 og i 2025.

Halvering av prisen på månedskortet for buss i regionen

Pris- og kostnadsveksten treffer også vanlige husholdninger hardt. Fylkeskommunen kan dempe konsekvensene av dette, gjennom å senke prisene på kollektivtrafikken. Dette er riktig både for klima og for lommeboka til folk. Derfor legger vi inn 7 millioner kroner i 2024 for å halvere prisene på periodekort utenfor miljøpakkeområdet fra midten av august. Tilsvarende prisreduksjon vil bli foreslått i forbindelse med handlingsprogram for miljøpakken.

Fleksibel billett i regionen

Folks reisevaner er stadig i endring, og blant annet pandemien har gjort at arbeidshverdagen ser annerledes ut for mange. For at kollektivtilbudet også skal være attraktivt for de som ikke vet hvor ofte de vil bruke det, innføres det et fleksibelt billettsystem etter modell fra pilot i Trondheim. Dette vil gjøre det billigere for de som ønsker å bruke kollektivtilbudet når det er praktisk, men som andre dager har behov for å ta f.eks. bilen.

Økte ressurser til trafikksikkerhet

Mer til trafikksikkerhet

Delstrategi Trafikksikkerhet peker på betydningen av å aktivt søke kunnskap i lokale og nasjonale trafikksikkerhetsfaglige miljøer. Nord Universitet, Stjørdal har laget en prosjektskisse som tar for seg rekrutterings- og trafikksikkerhetsutfordringer i busstransportbransjen. Formålet med studiet er:

1. *forstå de underliggende årsakene til utfordringer busselskapene opplever med rekruttering av bussjåfører*
2. *kartlegge sjåførenes rolle for en sikker og attraktiv busstransport i Trøndelag*
3. *identifisere suksesskriterier for å beholde sjåfører med god kundebehandling og lav ulykkesrisiko.*

Prosjektet treffer med andre ord flere utfordringer innenfor Trøndelag fylkeskommune sitt ansvarsområde: kollektivtransport og trafikksikkerhet.

Stjørdal kommune har vedtatt et stipendiatprogram der de bevilger kr. 500 000,- hvert år fram til 2028. Støtten fordrer at også andre aktører deltar med finansiering. Problemstillingen er så tydelig innenfor fylkeskommunens ansvarsområde at det naturlig å delta i finansieringen på Nord Universitet sitt prosjekt, på linje med Stjørdal kommune sin innsats, altså 500 000,-

Trøndelag fylkeskommune har jobbet målrettet overfor ungdom som søker risiko i trafikken. Prosjektet Kjør for livet opereres av Drive Norge og er evaluert av SINTEF. Evalueringen viser gode resultater og at deltakelse i prosjektet gir en reell endring i ungdommene sitt liv. Avtalen med Drive Norge er at de skal drive minimum 10 klubber i 10 kommuner i Trøndelag. Rammen til prosjektet styrkes med 1 millioner slik at aktiviteten kan økes ut over det som er avtalefestet.

Resterende 500 000,- går til generell styrking av FTU sitt handlingsprogram.

Gode kulturopplevelser

Innledning

Tilskudd til kulturtiltak styrkes med 1,5 millioner. Fylkestinget har bedt om en sak hvor det skal trekkes opp føringer/retningslinjer for hva som skal gjelde for å få faste tilskudd, da det ikke foreligger slike, dette følges opp i 2024. Fylkestinget er enig i at det ikke tildeles faste tilskudd til nye arrangement/festivaler/institusjoner før retningslinjer er på plass.

Fylkestinget vil påpeke at det med en styrking på 1,5 millioner vil være rom for å kunne gi flere faste tilskudd. Samtidig er det også viktig at det fortsatt skal være en relativt stor andel til "frie" tilskudd åpent å søke på for arrangement, spel, festivaler og lignende. I en tid hvor stadig flere opplever at økonomien blir trangere mener fylkestinget at det er viktig å støtte opp under arrangement/festivaler over hele fylket, for, så langt det er mulig, å holde prisene på et nivå som gjør at mange kan delta. En økt støtte vil også bidra til å sikre økonomien til profesjonelle utøvere i ei dyrtid.

Vrimmelfestival

Kr 500 000,- øremerkes Vrimmelfestival slik at det kan arrangeres to festivaler pr år. Fylkestinget er opptatt av at alle trøndere skal kunne få gode kulturopplevelser der de bor. Vrimmelfestivalen er med å bidra til nettopp dette, og her kan alle delta uavhengig av lommebok.

Nytt museum kunst og form

I økonomiplanperioden er det avsatt kr 400 000- i 2024, 2,1 millioner i 2025 og 2,5 millioner i 2026 til videre prosjektering av nytt museum for kunst og form i Trondheim. Trondheim kommune sitt vedtak høsten 2023 om ytterligere utredninger før en kvalitetssikring (KS1) av konseptvalgutredningen (KVU) kan gjøre at det vil kunne ta tid før man kommer i gang med neste fase.

Fylkestinget er kjent med de store utfordringene med å bevare samlingene ved Nordenfjeldske kunstindustrimuseum (NKIM) Det er et omfattende arbeid som pågår for å få flyttet gjenstandene. Skulle prosessen med videre utredninger i Trondheim kommune ta uforholdsmessig lang tid, mener fylkestinget at avsatt beløp til prosjektering kan omdisponeres til arbeidet med å flytte samlingene ved NKIM.

Fylkesmusikerne

Et viktig virkemiddel for å nå ut til hele Trøndelag med gode kulturopplevelser er våre egne fylkesmusikere. Gjennom fylkesmusikerne bidrar fylkeskommunene til levende og gode lokalsamfunn og bidrar dermed til å gi flere et godt liv og en god folkehelse. Fylkestinget er opptatt av at vi opprettholder antallet på våre musikere slik at de fortsatt kan glede trønderne med musikkopplevelser av høy kvalitet.

Regional utvikling

Oppfølging av Trondheimsfjordreapporten

Trøndelag tar ansvar for Trondheimsfjorden, og skal gjennom at det settes av 1,5 millioner årlig i økonomiplanperioden for å følge opp prosjektet "Ren og levende Trondheimsfjord". Området styrkes da med nødvendige ressurser til ansatte og oppfølgingsaktiviteter.

En god tannhelse

Tannhelseplanen

Den fylkeskommunale tannhelsetjenesten leverer gode tjenester til innbyggerne i Trøndelag. Nærhet til tilbudet har vært viktig for å gi pasienter god oppfølging og lett tilgang til tjenesten. Fylkestinget mener den fylkeskommunale tannhelseplanen bør komme til behandling i Fylkestinget før det vedtas store endringer i den fylkeskommunale tannhelsestrukturen. En eventuell innsparing på tannhelseområdet utsettes til 2025 etter at Fylkestinget har fått tannhelseplanen til behandling.

Tallbudsjett

Forslag til Budsjett 2024 og økonomiplan 2024-2027				
Endringer drift	2024	2025	2026	2027
Styrket ramme avdeling utdanning	33,20	61,20	71,80	81,60
- opprettholdelse av yrkesfag, spissa toppidrett og musikk, dans og drama - tilbudsstruktur	4,70	14,70	25,30	35,10
- styrking av ramme til ressursfordelingsmodell/mindre østehøvelkutt	27,00	45,00	45,00	45,00
- veiledningsordning for nye lærere	1,50	1,50	1,50	1,50
Styrket ramme avdeling samferdsel	30,50	59,50	78,50	78,50
- unngå vesentlige kutt på kollektiv	20,00	41,00	60,00	60,00
- halvering av månedskortet på buss i region	7,00	15,00	15,00	15,00
- innføring av fleksibel billett i regionen	3,50	3,50	3,50	3,50
Styrket ramme avdeling veg	2,00	2,00	2,00	2,00
- trafiksikkerhet	2,00	2,00	2,00	2,00
Styrket ramme avdeling kultur og folkehelse	2,00	2,00	2,00	2,00
- kulturtilskudd	2,00	2,00	2,00	2,00
Styrket ramme avdeling plan, næring og kulturminner	1,50	1,50	1,50	1,50
- oppfølging Trondheimsfjordrapporten	1,50	1,50	1,50	1,50
Styrket ramme tannhelse	2,50			
- opprettholdelse av biklinikker	2,50			
Sum styrket ramme drift	71,70	126,20	155,80	165,60
Inndekning	-73,30	-131,80	-168,80	-188,90
- Reduksjon utredning skolestruktur	-3,50	-3,50		
- Reduksjon i konsulentbruk		-5,00	-7,50	-7,50
- Disponering av deler av handlingsrom utdanning			-15,00	-25,00
- Bruk av samferdselsfond og tunnelsikkerhetsfond til redusert låneopptak for investeringer på veg			-20,00	-30,00
- Reduksjon overføring til investering	-35,00	-97,00	-112,80	-117,90
- Reduksjon avsetning disp.fond	-8,00	-7,00	-7,00	-7,00
- Bruk av rentebufferfondet i en periode når renten er høy. Renten skal ned igjen i 2025 iflg pengepolitisk rapport 3/23	-25,30	-17,80	-5,00	
- Økt bruk av regionalt næringsutviklingsfond til styrka ramme næring	-1,50	-1,50	-1,50	-1,50
Endring finansutgifter	1,60	5,60	13,00	23,30
- Økte renteutgifter	1,60	5,60	13,00	20,80
- Økt avdrag	0,00	0,00	0,00	2,50
SUM	0,00	0,00	0,00	0,00
Endringer investeringer	2024	2025	2026	2027
Melhus vgs - igangsetting av utbygging i 2026	0,00	0,00	100,00	107,00
	0,00	0,00	0,00	0,00
Mva kompensasjon	0,00	0,00	-15,00	-16,00
Økt låneopptak	-35,00	-97,00	-197,00	-213,00
Redusert overføring fra drift	35,00	97,00	112,00	122,00
SUM	0,00	0,00	0,00	0,00

Vi skaper historie.

